

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานโรงสีข้าวตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง บ้านคลองคู ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ได้แก่ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ประวัติ โครงการต่างๆ ของกลุ่มกองทุน องค์กรชุมชนบ้านคลองคู แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม เพื่อนำมาเป็นแนวทางกำหนดรูปแบบและวิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กำหนดพื้นที่เป้าหมาย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. การดำเนินการวิจัย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล
8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

กำหนดพื้นที่เป้าหมาย

การศึกษานี้ได้เลือกพื้นที่การศึกษา คือ โรงสีข้าว บ้านคลองคู ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เนื่องจากว่าโรงสีข้าวชุมชนบ้านคลองคู เป็นโครงการที่สอดคล้องกับแผนงานยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขด้านเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีวัตถุประสงค์และประโยชน์ร่วมกันและคำนึงถึงสมาชิกกลุ่มร่วมกันได้ผลิตข้าวสารเพื่อบริโภคและจำหน่ายในรูปของกลุ่ม เพิ่มรายได้และลดรายจ่ายให้แก่ประชาชนในชุมชน ให้โอกาสประชาชนในชุมชนได้ร่วมกิจกรรมร่วมใช้ประโยชน์จากโครงการ ตลอดจนมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

ประชากร

ประชากรของหมู่บ้าน คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในบ้านคลองคู ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 120 ครัวเรือน ประชากรรวมทั้งสิ้น จำนวน 507 คน

ประชากรที่ศึกษา คือ ประชากรในหมู่บ้านคลองคูเฉพาะเท่านั้นที่เป็นสมาชิกโรงสีข้าว จำนวน 83 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเก็บสมาชิกทุกคน

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยดำเนินการวิจัยภาคสนามเป็นการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากประชากรในบ้านคลองคู ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้วยวิธีต่างๆ ดังนี้

1. การสำรวจพื้นที่ที่ศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพแวดล้อมของโรงสีข้าว บ้านคลองคู ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อสำรวจคุณลักษณะพื้นที่องค์ประกอบประชากร ลักษณะการประกอบอาชีพ ข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตความเป็นอยู่รวมไปถึงขนบธรรมเนียมประเพณี
2. การสังเกตทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมโดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงสีข้าว หมู่บ้านคลองคู ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อศึกษาพฤติกรรมและการทำงานของโรงสีข้าวและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทำความเข้าใจถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของโรงสีข้าว
3. การใช้แบบสอบถามเป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานโรงสีข้าว บ้านคลองคู ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกของโรงสีข้าว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำแนวคิดที่ได้จากการศึกษามาสร้างเป็นแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัว/เดือน อาชีพหลัก และตำแหน่งหน้าที่ในการดำเนินงานโรงสีข้าว

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของโรงสีข้าวบ้านคลองคู ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้ ด้านการคิด ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านการได้รับประโยชน์ มีลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดคะแนนดังนี้

- 1 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อย
- 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมาก
- 5 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินงานของโรงสีข้าวบ้านคลองคู ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดคะแนนดังนี้

- 1 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อย
- 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมาก
- 5 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน โรงสีข้าวบ้านคลองคู ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดจำนวน 2 ข้อ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาทฤษฎี หนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงสีข้าวตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง บ้านคลองคู ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อกำหนดเนื้อหาของข้อคำถาม

2. รวบรวมข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหา ตรวจสอบแก้ไขเนื้อหา การใช้สำนวนภาษาและโครงสร้างแบบสอบถาม

4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของแบบสอบถาม

5. นำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 30 ชุด ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค ผลการวิเคราะห์ได้ค่า ALPHA เท่ากับ 0.86 ถือว่าแบบสอบถามนี้นำไปใช้เก็บข้อมูลได้

6. จัดพิมพ์แบบสอบถามสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวรถึงผู้นำหมู่บ้านคลองคู ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม รวมทั้งแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กรอกแบบสอบถามด้วยตนเองจนครบจำนวน 83 ชุด

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาในการวางแผนและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือน ตุลาคม 2553 - มีนาคม 2554

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและจำนวนแบบสอบถาม พบว่าแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทุกฉบับมีความสมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัว/เดือน อาชีพหลัก และตำแหน่งหน้าที่ในการดำเนินงานโรงสีข้าว โดยการวิเคราะห์ค่าความถี่และค่าร้อยละ

3. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของโรงสีข้าวบ้านคลองคู ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้ ด้านการคิด ด้านการวางแผนด้านการดำเนินงาน ด้านการติดตามและประเมินผลและด้านการได้รับประโยชน์มีลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้โดยใช้เกณฑ์การประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า, 162-163) ดังนี้

เกณฑ์การประเมินความพึงพอใจ

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

4. วิเคราะห์การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินงานของโรงสีข้าวของหมู่บ้านคลองคู ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยใช้เกณฑ์การประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 162- 163) ดังนี้

เกณฑ์การประเมินความพึงพอใจ

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

5. การทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) ใช้การวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ในการทดสอบ โดยยอมรับสมมติฐานหลักที่กำหนดไว้เมื่อค่านัยสำคัญทางสถิติที่ได้จากการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 หรือระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.05$) การทดสอบสมมติฐานเป็นการทดสอบ

ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของปัจจัยในแต่ละมิติ ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัว/เดือน อาชีพหลัก และตำแหน่งหน้าที่ในการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของโรงเรียนซึ่งชาวบ้านคลองคู ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้สถิติ t-test กับตัวแปรที่มีกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of Variance) กับตัวแปรที่มีกลุ่มย่อยมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ตามลักษณะของข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากข้อคำถามแบบปลายเปิดซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพนั้นผู้วิจัยจะใช้วิธีการบรรยายเชิงพรรณนา

7. การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการ ระหว่าง เดือน มกราคม - มีนาคม 2554

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ร้อยละ (Percentage) ใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 101) ดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 102) ดังนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	$\bar{x}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 103) ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{N - 1}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัว
	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	N	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม
	$\sum$	แทน	ผลรวม

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 การคำนวณหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ เนื้อหาที่วัด/นิยามของพฤติกรรม ใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ เนื้อหาที่วัด/ นิยามของพฤติกรรม
	$\sum R$	แทน	คะแนนรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cocfficeient Alpha) ของครอนบาค ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 96)

$$r_n = \frac{n}{n-1} \left[\frac{1 - \sum s_x^2}{S_x^2} \right]$$

เมื่อ	r_n	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	n	แทน	จำนวนข้อสอบของแบบสอบถาม
	$\sum s_x^2$	แทน	ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S_x^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวม

2.3 การทดสอบค่า t – test

$$t = \frac{\overline{X_1} - \overline{X_2}}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{(n_1 + n_2 - 2)} + \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
	$\overline{X_1}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	$\overline{X_2}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	n_1	แทน	จำนวนคนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	n_2	แทน	จำนวนคนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

2.4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) โดยใช้สูตร

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	Ms	F
ระหว่างกลุ่ม (Between)	K-1	SSb	Ms _b	Ms _b
ภายในกลุ่ม (within)	N-K	SSw	Ms _w	Ms _w
รวมทั้งหมด (Total)	N-1	SS _t		

เมื่อ	K	แทน	จำนวนกลุ่มที่นำมาเปรียบเทียบ
	N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
	SSb	แทน	ผลบวกกำลังสองระหว่างกลุ่ม
	SSw	แทน	ผลบวกกำลังสองภายในกลุ่ม
	SSt	แทน	ผลบวกกำลังสองรวม

MS_b	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองระหว่างกลุ่ม
MS_w	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองภายในกลุ่ม
Df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
F	แทน	อัตราส่วนระหว่างคะแนนเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองระหว่างกลุ่มกับค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองภายในกลุ่ม